

Nazwa diety	DIETA ELIMINACYJNA
Zastosowanie	<p>Dla osób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ze zdiagnozowaną nietolerancją lub alergią na dany składnik, • u których względy medyczne wykluczają wybrane produkty/grupy produktów, • których religia lub światopogląd wyklucza spożycie określonych produktów.
Zalecenia dietetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • dieta eliminacyjna jest modyfikacją diety podstawowej, • wartość energetyczna i odżywcza diety dostosowywana jest do masy ciała i stanu fizjologicznego pacjenta, w oparciu o aktualne normy żywienia dla populacji Polski oraz wytyczne towarzystw naukowych, • dieta powinna być prawidłowo zbilansowana i urozmaicona pod kątem udziału grup produktów spożywczych: produktów zbożowych, mlecznych, warzyw i owoców, ziemniaków, produktów mięsnych i ryb, nasion roślin strączkowych oraz tłuszczów, • dieta eliminacyjna powinna opierać się na spożyciu produktów i potraw świeżych, o zmniejszonej ilości nierozpuszczalnej w wodzie frakcji błonnika pokarmowego, z wykluczeniem potraw wzdymających i ciężkostrawnych, • temperatura posiłków powinna być umiarkowana, • posiłki powinny być podawane 3-5 razy dziennie zgodnie z zaleceniami lekarza i/lub dietetyka, • należy eliminować pojadanie między posiłkami, • dieta powinna być różnorodna, urozmaicona pod względem smaku, kolorystyki, konsystencji i strawności potraw oraz obróbki termicznej • w każdym posiłku należy uwzględnić wodę/napój z ograniczoną zawartością cukrów, • należy zapewnić dodatek dozwolonych warzyw lub owoców do każdego posiłku (minimum 400 g dziennie z przewagą warzyw), przynajmniej część warzyw i owoców powinna być podawana w postaci surowej, • mleko i przetwory mleczne w tym napoje fermentowane lub produkty roślinne zastępujące produkty mleczne powinny być podawane co najmniej w 2 posiłkach w ciągu dnia, • każdego dnia należy podawać co najmniej 1 porcję z grupy mięso, jaja, roślinne zamienniki białka zwierzęcego, • ryby i/lub przetwory rybne (głównie z ryb morskich) należy uwzględnić co najmniej 2 razy w tygodniu, • tłuszcze zwierzęce (np. smalec) powinny być ograniczone na rzecz tłuszczu roślinnego, • przynajmniej 1 posiłek w ciągu dnia powinien zawierać produkty bogate w kwasy tłuszczowe nienasycone, • należy eliminować sól i cukry proste z diety. <p>Przy doborze produktów należy zwrócić uwagę na ich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jakość, • termin przydatności do spożycia, • sezonowość.

	<p>Stosowane techniki kulinarne:</p> <ul style="list-style-type: none"> gotowanie tradycyjne lub na parze, duszenie bez wcześniejszego obsmażania, pieczenie bez dodatku tłuszczu, np. w folii aluminiowej, w rękawach do pieczenia, pergaminie, naczyniach żaroodpornych, w ograniczonej ilości smażenie na niewielkiej ilości oleju rzepakowego, oliwie z oliwek. <p>Praktyczne wskazówki odnośnie sporządzania posiłków:</p> <ul style="list-style-type: none"> zupy, sosy oraz potrawy należy sporządzać z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników, wykluczyć zabielanie zup i sosów śmietaną i jej roślinnymi zamiennikami np. mleczkiem kokosowym, wykluczyć dodatek do potraw zasmażek, ograniczyć cukier dodawany do napojów i potraw, do minimum ograniczyć dodatek soli na rzecz ziół i naturalnych przypraw. 		
Wartość energetyczna	Energia (En)	1800 - 2400 kcal	
Wartość odżywcza	Białko	Wartości referencyjne: 10-20% En 25-50 g/1000 kcal	
	Tłuszcz ogółem	Wartości referencyjne: 20-30% En 22-33 g/1000 kcal	
	w tym nasycone kwasy tłuszczowe	Wartości referencyjne: możliwie jak najmniej, jednak nie więcej niż 10% En < 11 g/1000 kcal	
	Węglowodany ogółem	Wartości referencyjne: 45-65% En 113-163 g/1000 kcal	
	w tym cukry proste	Wartości referencyjne: <10% En < 25 g/1000 kcal	
	Błonnik	15g/1000 kcal (20-40 g/dobę)	
	Sód	≤ 2000mg/dobę	
	Wykluczony składnik/produkt	Produkty przeciwwskazane	Zamienniki produktów przeciwwskazanych
GLUTEN Zastosowanie:	<ul style="list-style-type: none"> żyto, pszenica, jęczmień, owies, wszystkie produkty, które zawierają ww. zboża np. pieczywo, maca, płatki owsiane, pszenne, jęczmienne, żytnie, musli, kasze: manna, jęczmienna, makarony w tym kus-kus, otręby, kielki, zarodki, wędliny, sosy, zupy w proszku, kawa zbożowa, kakao owsiane, zagęszczacze na bazie skrobi pszennej w jogurtach lub bulionach. 	<ul style="list-style-type: none"> dozwolone są produkty powstałe z roślin, które w swojej naturze nie zawierają glutenu, mąki: ryżowa, sojowa, gryczana, kukurydziana, z prosa, komosy ryżowej, amarantusa, kasze i makarony z ww. zbóż, tapioka, sago, orzechy, sezam, ciecierzycy, siemę lniane, ziarna słonecznika (produkty z oznaczeniem przekreślonego kłosa), wafle ryżowe, chrupki kukurydziane. 	
<ul style="list-style-type: none"> celiakia choroba trzewna nietolerancja glutenu inne diety wymagające wykluczenia glutenu 			

<p>BIAŁKA MLEKA/LAKTOZA</p> <p>Zastosowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nietolerancja mleka krowiego • nietolerancja laktozy • alergia na białko mleka 	<ul style="list-style-type: none"> • mleko krowie, kozie, owcze, • mleko w proszku, mleko zagęszczone, • sery żółte, białe, śmietana, maślanka, serwatka, jogurty, kefir, mleko zsiadłe, • masło, • produkty zawierające kazeinę, laktoalbuminę, laktoglobulinę. 	<ul style="list-style-type: none"> • napoje roślinne fortyfikowane (wzbogacane wapniem): sojowe, orzechowe, migdałowe, ryżowe, • mięso, ryby, jaja, • nasiona roślin strączkowych – grochu, fasoli, bobu, ciecierzycy i soi, • pestki roślin takich jak dynia, mak i słonecznik, • szpinak, marchew, ziemniaki i pomidory. • bez laktozy – nabiał bez laktozy
<p>BIAŁKA JAJA</p> <p>Zastosowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alergia na białko jaj 	<ul style="list-style-type: none"> • jaja kurze, przepiórcze, perlicze, indycze oraz kacze, • makaron jajeczny, drożdżówki, rogale, bułeczki, produkty zawierające jaja w składzie, • przetwory warzywne z dodatkiem jaj, • przetwory mięsne, rybne z dodatkiem jaj np. pulpety, klopsy, • ciasta, ciastka, lody, inne desery zawierające jaja, • wszystkie produkty i potrawy zawierające jaja w proszku. 	<ul style="list-style-type: none"> • wszelkie pieczywo bez jaj w recepturze, kasze, płatki owsiane, mąki, makaron bezjajeczny, • warzywa, • mięso, • ryby, • budynie, kisiele, galaretki bez jaj.
<p>DIETA WEGETARIAŃSKA</p> <p>Zastosowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla osób nie spożywających mięsa i jego przetworów 	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie gatunki mięs, • wędliny, • pasztety, • wyroby podrobowe, • podroby, • pyzy i pierogi z mięsem, • budynie mięsne, • konserwy mięsne, • rosoly i zupy na wywarach mięsnych, • krokiety, • fasolka po bretońsku, • gulasz, • bigos z mięsem/kielbasą, • smalec, słonina, boczek. 	<ul style="list-style-type: none"> • jaja, • nabiał, • nasiona roślin strączkowych: groch, soja, fasola, bób, soczewica, • napoje roślinne fortyfikowane (wzbogacane wapniem): sojowe, orzechowe, migdałowe, ryżowe, • kiełki nasion np. brokułu, lucerny, rzodkiewki, słonecznika, pszenicy, rzeżuchy, • zupy i sosy na wywarach warzywnych, • kotlety sojowe, z soczewicy i fasoli, • oleje, oliwa, • produkty oznaczone jako odpowiednie dla wegetarian.

PRZYKŁADOWE JADŁOSPISY DLA DIET ELIMINACYJNYCH

DIETA BEZGLUTENOWA

- Śniadanie - Herbata owocowa, masło 20g, chleb bezglutenowy 100g, pasta z twarogu i szczypiorku 100g, pomidorki cocktailowe 70g, mandarynka 1szt
- Obiad - Grysikowa (np. kaszka kukurydziana) 500ml, udko pieczone 1szt, ziemniaki 200g, sałata zielona z rzodkiewką, jogurtem naturalnym i śmietaną 70g, kompot z aronii 250ml, pomarańcza 1szt
- Kolacja - Herbata 250 ml, hummus 50g, chleb bezglutenowy 100g, wędlina drobiowa bezglutenowa 50g, jajko gotowane 60g, ogórek świeży 100g

DIETA BEZ MLEKA /BEZ LAKTOZY

- Śniadanie - Herbata miętowa, masło bez laktozy 20g, szynka gotowana 70g, rukola 10g, rzodkiewka 30g.
- Obiad - Zupa pomidorowa z makaronem bez śmietany lub mleka 500ml, klops pieczony w jarzynach 100g, ziemniaki bez mleka 200g, surówka z czerwonej kapusty z olejem 200g, kiwi 1szt, kompot z jabłek 250ml.
- Kolacja - Herbata, hummus 50 g, sardynki w oleju 80g, szczypiorek 30g, pomidor b/ skórki 100g
- Posiłek nocny - pomarańcza 1 szt.

DIETA WEGETARIAŃSKA

- Śniadanie -herbata 250ml, bułki pszenne 2szt, płatki owsiane na mleku 400ml, powidło 50g, ser biały 70g, jabłko surowe 250g
- Obiad - jarzynowa z ryżem 500ml, jajko sadzone 2szt, ziemniaki 200g, surówka z marchewki i jabłka z jogurtem 150g, pomidorki coctailowe 100g, kompot z porzeczek czarnych 250ml, brzoskwinia 1szt
- Kolacja -Kawa z mlekiem 250ml, guacamole 70 g, chleb graham 70g, ser żółty 70g, sałatka jarzynowa z majonezem 100g, papryka 50g
- Posiłek nocny - sok marchewkowy przecierany 250ml

DIETA BEZ JAJ

- Śniadanie -Kakao z mlekiem 250ml, chleb 100g, pasztet z drobiu 80g, ser topiony 30g, sałatka z ogórka kiszzonego i papryki 70g
- Obiad - Krupnik 400ml, pieczeń wołowa w sosie własnym 200g, ziemniaki 200g, surówka z kiszzonej kapusty z olejem 150g, kompot z aronii 250ml, banan 1szt
- Kolacja -Herbata owocowa, masło 20g, chleb graham 70 g, serek ziarnisty 150g, sałatka z ogórka świeżego i rzodkiewki 100g, mandarynka 1szt
- Posiłek nocny - kefir 200g